

Viața și realizările Profesorului Alexandru Vlad Ciurea – izvor nesecat de învățăminte

Prof. univ. dr. dr. h.c. Ion Petrescu

Altfel spus, o recenzie sub forma unei interesante și plăcute călătorii printre călătoriile de o viață așezate de Alexandru Vlad Ciurea în centrul gândirii, la care adăugăm completarea nu numai a gândirii sale și a interogatorului ci și a gândirii numeroșilor cititori.

Mă număr printre puținii care îl cunosc pe profesor de mai bine de o jumătate de secol, mai precis, în urmă cu 51 de ani, într-o situație nefericită pentru bunul meu prieten – Primul Vicepreședinte al CR Brașov a accidentat o fetiță care a fost salvată de la moarte în urma operației pe creier efectuată de către autorul cărții pe care o recenzez. Relațiile au continuat, am reușit să-l cunosc și să mă împrietenesc cu tatăl său, cu care, amândoi veterani de război, ne-am depănat gândurile de pe front, precum și cele cu privire la familia și cu accent la copii. M-am întâlnit cu profesorul Ciurea la numeroase acțiuni științifice naționale și internaționale, l-am vizitat mai ales la clinica universitară "Bagdasar-Arseni", când după operații de opt-zece ore, abia își mai trăgea sufletul, se odihnea câteva minute, după care refăcut intra în discuții de mare valoare științifică și uneori de politică socială.

Recent, a văzut lumina tiparului cartea sa intitulată "Călătorii în centrul gândirii", consemnate de Tudor Artenie. Ca cititor poziționat în rândul celor puțini invitați să lectureze și analizeze lucrarea, imediat după ce aceasta a văzut lumina tiparului răspund cu operativitate și sub mărturia responsabilității corectitudinii aprecierilor.

La primirea cărții, ca om de știință avizat am lecturat titlul lucrării, dedicația, cuprinsul, după care am purtat discuții pe marginea lucrării. Plăcută și unică până acum dedicația ce mi-a fost adresată pe lucrare: "Domnului Academician Profesor Ion Petrescu cu stimă, afecțiune și multă sănătate **o carte neplagiată**", semnează A. V. Ciurea, data 10.12.2016, localitatea Brașov. Cititorii acestei recenzii vor înțelege profunzimea și actualitatea dedicației.

Să intrăm însă în conținutul recenziei, prin prezentarea subtemelor care urmează să constituie esența recenziei: un veritabil tratat de învățare socială; un model de lucrare biobibliografică; viziunea proprie de gândire omniprezentă în toată cartea; respectul profund pentru fondatorii Școlii românești de neurochirurgie, pentru colaboratorii naționali și internaționali și pentru școlile locale de neurochirurgie; un curs valoros de management medical aplicat la neurochirurgia românească; și, în final, în loc de concluzii binemeritate felicitări.

1. Un veritabil tratat de învățare socială

Cartea pe care o recenzăm este o lucrare pe care savantul și managerul științei neurochirurgicale, cercetătorul cu un bogat patrimoniu investigational, dascălul

universitar îndrăgit și respectat de studenți, masteranzi și doctori în medicină pe care cu grijă științifico-părintească i-a îndrumat pune în valoare elementele esențiale ale vieții și realizărilor, realizând un amplu și fundamental ghid care conține informații, metode de consultare, operații, cercetare și de lucru, sfaturi și aprecieri judicioase, grupate în treisprezece capitole și o anexă privitoare la activitatea profesională științifică și de cercetare. Lucrarea abundă în exemple relevante, cu ajutorul cărora cititorii pot înțelege mai bine cum pot utiliza în practică aspectele teoretico-pragmatice prezentate. Stilul investigațional, alert și elegant și aspectele fotografice de la sfârșitul cărții fac lucrarea nu numai utilă, ci și plăcută.

Spuneam la început că ne aflăm în fața unui veritabil tratat de învățare socială. Tratat în sensul că avem în mâinile noastre o lucrare de specialitate în care sunt expuse metodic cerințele, principiile fundamentale ale cercetării neurochirurgicale, ale științei neurochirurgicale, ale proceselor operaționale, ale managementului medical cu aplicații în domeniul neurochirurgiei, sintetizând aspectele teoretice și practice ale domeniilor esențiale și servind drept veritabil instrument de informare și învățare – de învățare socială.

Cartea de față se sprijină pe optica învățării sociale, care pe plan psihofiziologic ne-a dăruit unitatea sa de bază – reflexul condițional, pe plan metodologic oferă un mare impuls și comprehensiune a opticii ciberneticii și a teoriei sistemelor, pe plan comportamental permite o pătrundere în domeniul motivațiilor, pe plan aplicativ generează un mare imbold și înnobilare a sistemelor de educație și instruire. Autorul, la chemarea investigatorului, a găsit resurse interioare bogate pentru o demonstrație convingătoare, implicată în ideea că învățarea socială este unitatea de înțelegere și de mutații în constelațiile științei moderne de neurochirurgie și nu numai. Erudit, ordonat, cu o frazare elegantă, aproape clasică a exprimării, fără ostentație și concesii reduționiste, autorul ne invită prin cartea sa să redescoperim filonul de preț al învățării sociale. Cu subtilitate, consecvență și spirit constructiv – critic, autorul ne atrage în laboratorul mai intim al ideilor, analizând cu finețe și meticulozitate un vast experiment de învățare socială. Acest demers ne face să ne simțim în catedralele științei moderne, cu numeroase și ample variabile prezente în optica intercorelațiilor specifice neurochirurgiei.

2. Un model de lucrare biobibliografică

Sunt puține până în prezent lucrările în care partea biografică să se îmbine atât de complet și complex cu cea bibliografică. Din acest punct de vedere cartea pe care o recenzăm reprezintă cu adevărat un model. Autorul dezvoltă în lucrarea sa o concepție complexă holodinamică și sistemică asupra biobibliografiei, pe care o așează la interfața timpurilor, în felul acesta oferindu-ne o imagine integral-dinamică asupra formării și dezvoltării personalității sale de academician, cercetător, cadru universitar, medic neurochirurg cu peste 23000 de operații la activul său, și toate reușite. Astfel diferite conținuturi ale științei în concret ale neurochirurgiei pot fi însușite prin complexe procese recomandate de autor.

Biografia acestei mari și distinse personalități care este Academicianul A. V. Ciurea se referă în principal la principiile de viață foarte clare care i-au dirijat pașii. O viață dominată de moralitate și luptă lăuntrică de înălțare prin știință și muncă susținută pentru binele general.

De tânăr Alexandru Vlad Ciurea și-a construit idealul de viață, dorindu-și să devină specialist consacrat în operații neurochirurgicale, un marcant cadru didactic și cercetător științific reputat, continuator de școală științifică. Bătătorind cu stăruință drumul ales profesorul A. V. Ciurea a reușit ca în prezent să se bucure de o binemeritată recunoaștere internă și internațională. Nu întâmplător, colaboratorii și beneficiarii efortului său operator și științific în etichetează cu prețuiri cât mai înalte și mai variate: predestinat pentru neurochirurgie, strălucește în contextul național și internațional, promotor al curajului creativității și continuității neurochirurgiei, reper de cutezanță și profesionalism pentru noile generații de specialiști în neurochirurgie, "rara avis în neurochirurgia românească și mondială".

Urmărind realizările profesionale ale prof. A. V. Ciurea se poate aprecia că, pe bună dreptate domnia sa se află pe panoplia marilor valori din țară și din lume ale științei de neurochirurgie, un domeniu de activitate esențial pentru civilizația și progresul umanității.

Formațiunea sa intelectuală academică, structura sa de diplomat, calitățile sale de medic neurochirurg și de dascăl cu responsabilități determinante în numeroasele acțiuni pe care le desfășoară, demonstrează rafinamentul deosebit, atât în abordarea problemelor neurochirurgicale, determinarea și entuziasmul manifestat în numeroasele și variatele activități în care este parte indispensabilă.

Profesorul A. V. Ciurea are privilegiul de a fi unul dintre cadrele universitare și cercetătorii științifici, nu foarte mulți, care îmbină în mod benefic munca de investigație și cea de la catedră, cu activitatea practică de operații neurochirurgicale. Se detașează în mod deosebit preocuparea profesorului pentru performanța operatorie, într-o perioadă în care acest lucru se impune ca fiind nu numai absolut necesar ci și obligatoriu.

3. Viziunea proprie de gândire omniprezentă în toată cartea

Rar se pot întâlni situații ca cea de față când tema lucrării să se regăsească pe parcursul tuturor capitolelor cărții, trăsătură caracteristică pe care am constatat-o și o subliniez în mod deosebit în lucrarea profesorului A. V. Ciurea. Viziunea proprie de gândire se sprijină pe concepte fundamentale de psihologie socială dublate de logica teoretică și aplicativă. Temeinic cunoscător al psihicului uman, al modalității superioare de existență biosocială, profesorul Ciurea tratează psihicul pacienților săi în cadrul unui ansamblu de stări, însușiri, fenomene și procese subiective ce depind cu necesitate de mecanismele cerebrale și de interacțiunea cu lumea obiectivă. Implică în mod competent psihofiziologia și o așează în centrul gândirii urmărind puntea de legătură între cele două științe considerate distincte dar pe care autorul cărții le tratează în corelația cu sistemul nervos realizând astfel o unitate funcțională,

cu valoare explicativă superioară. În acest cadru distinsul autor studiază relațiile funcțional-structurale dintre structurile și stările sistemului nervos și manifestările de ordin psihocomportamental ale pacienților săi. În lucrare sunt prezentate numeroase exemple de implicare a psihologiei clinice în gândirea personală, a echipei sale operatorii și a pacienților pe care îi operează. Exemplele oferite în lucrare se referă la modificările psihice, în situații concrete și în perspectivă longitudinală ale bolnavilor supuși atenției sale. Nu greșim când afirmăm că profesorul A. V. Ciurea în mod judicios se numără printre dezvoltatorii gândirii din domeniul psihologiei medicale. Locul important pe care îl acordă în cartea sa psihologiei bolnavului și a relației sale cu ambianța, legăturile sale subiective cu personalul medico-sanitar și cu familia, studiul bolnavului nu numai din punctul de vedere al organismului dereglat ci și din punctul de vedere al subiectivității sale confirmă aprecierea făcută mai devreme.

Bătătorind tărâmul psihologiei și așezându-o în centrul gândirii, profesorul A. V. Ciurea intră pe un teren puțin investigat de către medici și anume pe cel al psihologiei sociale, domeniu în care reușește să îmbine ramura psihologiei cu corelativa sociologică și să pătrundă în interiorul fenomenelor psihice legate de relațiile și interacțiunile bolnavilor săi urmărindu-le comportamentele în câmpul social medical.

Spuneam la începutul acestei subteme că gândirea psihosocială a profesorului Ciurea este dublată de logica teoretică și aplicată cu care lucrează ca un logician de înaltă ținută. Stăpânește și folosește în teoria și practica de neurochirurgie principiile raționamentului sau ale argumentării corecte. Se apleacă cu competență asupra relațiilor logice cu un perimetru foarte larg de limitat. Găsim în lucrare numeroase exemple de propoziții logice, de raționamente, de logică deductivă și de logică inductivă. În același timp demonstrațiile prezentate pe parcursul lucrării se prezintă ca adevărate studii de caz de logică aplicată la situații de neurochirurgie.

4. Respectul profund pentru fondatorii Școlii românești de neurochirurgie, pentru colaboratorii naționali și internaționali și pentru școlile locale de neurochirurgie

Rar mai poți găsi în zilele noastre când respectul să fie ridicat la nivelul de valoare supremă în cultura organizațională și managerială așa cum o regăsim în cartea profesorului A. V. Ciurea. Chiar în prima pagină profesorul alături de cele două mulțumiri include "omagiul tuturor celor care au clădit soclul neurochirurgiei și care au contribuit la dezvoltarea acestei specialități extrem de dificile; fiecare pas înainte a însemnat o nouă treaptă în cunoașterea și aprofundarea creierului uman și găsirea unei soluții chirurgicale cât mai corecte". Această idee centrală cu privire la respect o regăsim pe parcursul întregii cărți și sub forma a două capitole – capitolul 3 intitulat "Neurochirurgia românească" și capitolul 6 "Un domn și un neurochirurg dedicat".

Neurochirurgia românească, este tratată de către autor astfel: formarea școlii românești de neurochirurgie; începuturile neurochirurgiei moderne; școala americană și medicii români; marile progrese s-au făcut în timpul războaielor;

profesorul Dimitrie Bagdasar, ucenicul neurochirurgului american Harvey Cushing; bursa Fullbright a profesorului Bagdasar a fost acordată la recomandarea lui Nicolae Paulescu, descoperitorul insulinei; școala bucureșteană de neurochirurgie provine în linie dreaptă din cea americană; neurochirurgia din Iași s-a format cu educație franceză; impetuozitatea profesorului Constantin Arseni și ascendentul acestuia asupra cuplului Ceaușescu; doctor în științe medicale la numai 34 de ani; primii pași în neurochirurgia infantilă. Am ținut să prezint componentele acestui capitol pentru a sublinia minuțiozitatea tratării, specifică tuturor capitolelor și pe de altă parte respectul pe care îl poartă autorul pentru cei doi părinții ai școlii românești de neurochirurgie de la București și a fondatorilor neurochirurgiei din Iași.

Trecând acum la capitolul 6 "Un domn și un neurochirurg dedicat" am rămas plăcut impresionat de intervenția domnului Tudor Artenie și de introducerea în răspuns a autorului. Le redau pe rând pe fiecare. Interogatorul consemnează: "Recunosc a nu știu câta oară în sinea mea că este o plăcere să stau de vorbă cu profesorul. Navighează cu ușurință prin viața personală, prin destinul de neurochirurg, prin artă, litere, istorie. Are o civilitate a dialogului care mă face să mă gândesc la un titlu de capitol care ar suna așa: << De vorbă cu un domn >>. Îi spun de titlu. Râde și i se luminează fața". Și introducerea la răspunsul autorului care sună astfel: "În Ardeal se spune așa: << Ca să fii domn, trebuia să te naști domnișor >>. Să fii educat, educația nu se obține într-un comitet ad-hoc, ci se obține prin generații". Câtă înțelepciune, cât respect, câte învățăminte și cât bun-simț.

5. Un valoros curs de management medical aplicat la neurochirurgie

Într-o perioadă în care modificările structurale de mare amploare și consistență s-au regăsit nu numai în toate domeniile științei, economiei naționale ci și în viața socială a României, modificări care au generat reorientări nu numai de acțiuni ci și de principii, modalități și metode de lucru, profesorul A. V. Ciurea a simțit nevoia să se aplece și asupra managementului medical. Se numără printre puținii medici care au scris atât de mult în domeniul managementului. Profesorul A. V. Ciurea este autor al următoarelor lucrări: "Dezvoltarea managementului în organizarea sănătății – excelența în serviciile de neurochirurgie"; "Management Modern în Organizațiile Sănătății. Perspective în serviciile de neurochirurgie"; "Management of healthcare systems and organizations". În aceste lucrări autorul tratează teme importante de management și anume: funcțiile, rolurile managementului organizațional; managementul echipei, componentă a managementului culturii; managementul flexibilității și schimbării; managementul resurselor umane; comunicarea în sănătate; managementul conflictelor; managementul calității actului medical; principii de economie a sănătății cu accent pe sistemul pieței libere, piața îngrijirilor de sănătate.

În acest cadru autorul înscrie în cartea sa un întreg capitol – capitolul 9 "Sistemul de sănătate din România. Radiografia unei reforme fără sfârșit", cu următoarele subcapitole: dreptul la sănătate, sistemul de sănătate în comunicare,

tranziție și ezitări, din puțul gândirii, bugetul nedefinit al sănătății, influența spectrului politic, asigurări și jocuri de interese.

6. Și, în final, în loc de concluzii - binemeritate felicitări

În primul rând autorului – profesorul Alexandru Vlad Ciurea cu o valoare incontestabilă a operei științifice și cu rezultate impecabile în cele peste 23000 de operații fapt ce a atras recunoașteri prin premii și distincții. Portretul autorului am încercat să îl prezint cât mai complet și cât mai reprezentativ pe principalele domenii ale activității sale de om dedicat în totalitate cu determinare și devotament altor oameni, bolnavi dar și sănătoși doritori de a se forma ca doctori în neurologie. Cuvintele pe care le-am dedicat în totalitate profesorului A. V. Ciurea reprezintă motivația prețurii generale și în mod special a celei din prezenta recenzie. În același timp, cuvintele pe care le-am rânduit mai înainte reprezintă pentru mine ca și pentru cei care îl cunosc și îl simt apropiat o mărturie a admirației, respectului și recunoștinței "care nu se prescrie niciodată dacă memoria e bună și inima dreaptă".

În al doilea rând felicitările mele se îndreaptă spre domnul Tudor Artenie, scriitor, poet și publicist care cu înaltă pricepere și-a asumat rolul de a pune întrebări autorului, de a urmări cu atenție răspunsurile, de a adăuga întrebări suplimentare și de a pune în mișcare gândirea în călătoriile vieții. Domnul Tudor Artenie s-a comportat impecabil și a urmărit cu insistență pașii metodologici, argumentele, modul de funcționare, a ales abordările potrivite pentru întrebări, le-a ridicat nivelul calitativ la maximum, demonstrând în felul acesta capacități profesionale deosebite. Am reținut excelențele sale calități și anume: optimismul, curiozitatea, fermitatea, experiența, entuziasmul, umorul, comunicativitatea, abilitatea de a fi un bun interogator dar și un bun ascultător.

În al treilea rând adresez alese felicitări colectivului de profesioniști ai editurii Minerva, care cu deosebită competență, profesionalism, precum și cu promptitudine și operativitate au făcut posibilă apariția acestei lucrări.